

Göteborgs universitet
Rektor

Juridiska avdelningen
Verksjurist Pontus Kyrk
BESLUT

2005-10-18
Reg.nr 31-3318-05

Göteborgs universitets agerande vid antagningsförfarandet på Läkarprogrammet, 220 poäng

Anmälan

I en skrivelse den 25 augusti 2005 till Överklagandenämnden för högskolan (ÖNH) har N N haft synpunkter på Göteborgs universitets agerande vid uppropet till läkarprogrammet den 17 januari 2005. ÖNH har i ett beslut den 31 augusti 2005 avvisat N Ns talan och vidarebefordrat hans skrivelse till Högskoleverket.

Av skrivelsen framgår att N N ansökte och antogs vårterminen 2005 till Läkarprogrammet, 220 poäng, vid Göteborgs universitet. Göteborgs universitet ansåg dock att han inte hade deltagit i hela uppropet varför hans plats gavs till en reserv. Han kunde därför inte påbörja sina studier som planerat. Han har i skrivelsen vidare anfört bl.a. följande.

Efter att ha antagits till ifrågavarande utbildning deltog han vid uppropet som hölls den 17 januari 2005 mellan kl. 08.30 och 09.15. I den fullsatta salen för uppropet inleder en man i hästsvans och rutig kavaj med att utge sig för att vara studierektor, och börjar efter ett inledande föredrag, med humoristiska undertoner, att ropa upp och efter jakande svar på en lista pricka av namnen på närvarande studenter. Då hans eget namn ropas upp, svarar han ett tydligt ”ja”. Han står längst bak i salens sidogång, då det är trångt och fullt med folk i salen, men han lyckas se att uppropsmannen gör en handrörelse på sin lista efter hans jakande svar. Med ”W” som initialbokstav i hans efternamn är han följaktligen en av de sista att i alfabetisk ordning ropas upp. Stämningen blir därefter uppsluppen och sorlig i salen då tiden lider mot paus. Han lämnar sedan salen då han har andra åtaganden utanför skolan. När han vid ett senare tillfälle, såsom krävs för inskrivning på programmet, inom gällande tidsrymd till registrator lämnar in en ifylld inskrivningsblankett, får han sedermera per e-brev av registrator veta att han inte står registrerad som antagen. Han får sedan telefonledes förklarat för sig att det han trodde var ett upprop var ett s.k. skenupprop och att den självutnämnde studierektorn inte var någon annat än en student i högre årskurs som spexade för nytillkomna studenter. Det ”riktiga” och gällande uppropet hade tagit sin början

först efter den paus som inträffade efter det att han hade lämnat salen. Enligt förhandsinformationen var dock endast det första morgonpasset obligatoriskt. Han är förvisso en vän av humor och ”practical jokes” men han anser i det aktuella fallet – givet vikten och allvaret i att svara ja för bibehållen antagningsplats – vara att gå ett steg för långt att så bokstavligt och till synes autentiskt ropa upp och pricka av namn i ett påstått gällande upprop. Detta vilseledande fick för honom mycket negativa följder i och med att platsen ”förlorades”, trots hans uppenbara och påvisade intention att behålla den och på uppropsdagen bekräfta denna. Efter det inträffade vände han sig till ansvarig personal vid Göteborgs universitet för att trots det inträffade kunna beredas plats på programmet. Han fick då till besked (beslut den 7 februari 2005) att det vid uppropsdagens och skenuppropets pausbryt med önskvärd tydlighet – vilket uppenbarligen inte var fallet för honom – skulle ha framkommit att skenuppropet inte var gällande och att det ”riktiga” uppropet skulle ta sin början efter morgonpausen (dvs. mellan kl. 09.15 och 09.40). Om nu så var fallet, borde naturligtvis även denna senare tidpunkt av uppropsdagen redan i förhandsinformationen ha varit markerad som obligatorisk. Han erhöll inte heller någon överklagandehänvisning till ÖNH/Högskoleverket, vilket han förstår borde ha skett. Han anser sammanfattningsvis att universitetets brister i rutinerna kring uppropsförfarandet medför att han borde tilldelas en plats på läkarprogrammet.

Utredning

Göteborgs universitets yttrande

Anmälan har remitterats till Göteborgs universitet för yttrande. Universitet har i sitt remissvar anfört följande.

Studenter som antagits till läkarprogrammet kallas till upprop med obligatorisk närvaro på terminens första dag (kopia av brev till nyantagna VT samt HT 2005 bifogas, bilaga 1 a och b). Av tradition inleder studenter på programmets tidiga terminer med att på ett skämtsamt sätt hälsa sina nya medstudenter välkomna. Så har skett under lång tid, även nu senast vid antagningen till höstterminen 2005.

Vid det aktuella tillfället den 17 januari 2005 var det en manlig student, som höll i studenternas del av introduktionen. Efter få minuter av denna inledning gick det upp för de nyantagna studenterna att det handlade om ett skämtsamt inslag, och en viss munterhet spred sig i salen. Studenten gjorde mot slutet av sitt framträdande upprepade gånger klart att denna inledning var ett skämt, och att det ordinarie uppropet skulle ta sin början direkt efter en kort paus. Det ordinarie uppropet hölls såsom meddelats i information till de nyantagna av två lärare, Katarina Wilhelmsson och Lilian Axelsson. Den som har deltagit under hela den tidsperiod, som markerats som obligatorisk, har inte kunnat missa denna information.

Enligt N N var salen så fullsatt att han blev stående ”längst bak i salens sidogång”. Salen rymmer sittplatser för 112 personer, och antalet antagna studenter var 87. De som förrättar det ordinarie uppropet sitter längst fram vända mot studenterna under hela introduktionen, och upptar ingen av åhörarplatserna. De känner inte igen den beskrivning av platsbrist som N N ger, eller att studenter måste stå upp på grund av platsbrist.

Det ordinarie uppropet förrättades av två lärare som båda bockade av i varsin namnlista över de nyantagna allteftersom uppropet fortgick. Utöver dessa två följdes uppropet av akademkansliets handläggare för denna antagning, Annelie Hyllner, som också bockade av på egen namnlista. Efter genomfört upprop jämfördes de tre namnlistorna för att man skulle försäkra sig om att samma namn var avbockade på alla listorna. Först därefter, när det stod klart att noteringarna i namnlistorna var identiska, påbörjade Annelie Hyllner kallandet av reserver - vid detta tillfälle fem stycken.

N N lämnade 2005-01-20 en ifylld blankett för registrering på läkarprogrammet till studentexpeditionen (bilaga 2). På grund av att många studenter köade för att registrera sig, mottog Annelie Hyllner deras ifyllda registreringsblanketter och kontrollerade giltig legitimation, men gjorde ny avbockning på listan över antagna i efterhand, när det inte längre stod studenter i kö. Hon upptäckte då att N N inte fanns med på namnlistan från uppropet, och sökte honom åtskilliga gånger på det telefonnummer som angivits på registreringsblanketten. Eftersom hon inte fick svar mailade hon honom samma eftermiddag (bilaga 3). Han svarade i början på följande vecka, och återkom per telefon påföljande dag först till Annelie, till utbildningschef Margareta Thelle samt till professor Svante Nordgren, som ordförande i programrådet för medicinsk utbildning och ansvarig för läkarutbildningen. Svante Nordgren deltog liksom Annelie Hyllner i uppropet den 17 januari 2005. N N fick i dessa telefonsamtal negativt svar på sin önskan om utbildningsplats, och lämnade därefter på förslag av Svante Nordgren skriftligt sin upplevelse av hur uppropet gått till (bilaga 4).

Efter att ha gått igenom förloppet med de lärare och handläggare som medverkat vid uppropet drog vi den slutsatsen att N N sannolikt inte har närvarat under hela den period som angivits som obligatorisk i informationen till de nyantagna, att han inte deltagit i det ordinarie uppropet, att han avvikit utan att meddela detta, och att han därmed inte hade någon utbildningsplats (se beslut i ärendet bilaga 5). Vi konstaterade att detta beslut inte ingår i de beslut som enligt Högskoleförordningens 12 kapitel kan överklagas, och bifogade följaktligen inte någon överklagandehänvisning.

Det N N framför i sitt klagomål ändrar inte Sahlgrenska akademins bedömning i ärendet.

N N har beretts tillfälle att yttra sig över universitetets svar.

Övrig utredning

Enligt uppgifter från två representanter från Göteborgs universitet startade det ordinarie uppropet vid det aktuella tillfället i varje fall före 09.15.

Högskoleverkets bedömning

Uppropsförfarandet

Som framgår av ÖNH:s beslut den 31 augusti 2005 kan N Ns talan inte prövas av nämnden. Hans talan, i den mån den innefattar ett överklagande av universitetets beslut den 7 februari 2005, kan inte heller överprövas av Högskoleverket eller någon annan myndighet. Någon skyldighet för universitetet att bifoga en överklagandehänvisning till beslutet har därmed inte förelegat.

Vad gäller själva uppropet synes det råda delade meningar om när det egentliga uppropet ägde rum. Enligt universitetet ägde uppropet i varje fall rum före kl.

09.15, dvs. inom den tid som angivits som obligatorisk i det material (preliminärt schema för introduktionskursen inom Läkarprogrammet, vårterminen 2005) som skickats till de antagna studenterna inför uppropet. Det framgår inte helt klart av N Ns skrivelse när han anser att detta upprop skulle ha ägt rum eller om han själv varit närvarande under hela den obligatoriska tiden mellan kl. 08.30 och 09.15. Oavsett hur det förhåller sig med detta, framstår det som olämpligt att inom den tid som i schemat angivits som ett obligatoriskt upprop, ha ett ”spektakel” som kan misstolkas som ett riktigt upprop, särskilt som i detta fall det obligatoriska uppropet med dess rättsverkningar utgör myndighetsutövning. Göteborgs universitet kan inte undgå kritik för det inträffade. Högskoleverket noterar att dessa uppträdanden ägde rum även vid uppropet till antagningen höstterminen 2005.

Förverkande av plats på läkarprogrammet

En fråga som inte tagits upp av N N eller av Göteborgs universitet är själva rättsverkningen av att N N inte ansågs ha närvarat vid uppropet, nämligen frågan att han därmed förlorade sin plats på programmet. Med vilket juridiskt stöd förlorade han sin plats på programmet?

Högskoleverket har tidigare bl.a. gjort följande ställningstagande angående antagningsbesked.

Ett positivt besked om antagning till grundläggande högskoleutbildning är ett gynnande förvaltningsbeslut.

I propositionen till förvaltningslagen (prop. 1985/86:80 s. 39) anför departementschefen följande om den praxis som har utbildats om förvaltningsbeslutens s.k. rättskraft.

Gynnande beslut kan i regel inte återkallas. En myndighet som har meddelat ett tillstånd, beviljat ett statsbidrag, tillsatt en offentlig funktionär osv. får alltså i regel inte rätta beslutet till den enskildes nackdel. Tre viktiga undantag gäller dock:

1. Ett beslut kan återkallas med stöd av förbehåll i själva beslutet eller i den författning som ligger till grund för beslutet. Det förtjänar att påpekas att myndigheter under vissa förutsättningar anses kunna förse sina beslut med återkallelseförbehåll även utan uttryckligt författningsstöd.
2. Återkallelse av ett gynnande beslut anses också möjligt med hänsyn till en hälsofara, brandfara, trafikfara eller av andra säkerhetsskäl.
3. Återkallelse kan ske om den enskilda har utverkat det gynnande beslutet genom vilseledande uppgifter.

Högskoleverket framhöll i beslut 2003-11-18 reg.nr 31-3811-03 att ett lärosäte har ett juridiskt ansvar att ge en utlovad utbildning om det finns antagna till utbildningen och något förbehåll att utbildningen av någon orsak kan komma att ställas in inte har gjorts i antagningsbeskedet. Detta under förutsättning att undantagen som räknas upp i punkterna 1–3 inte är tillämpliga.

HÖGSKOLEVERKET

BESLUT

2005-10-18

Reg.nr 31-3318-05

Sid 5

Högskoleverket gör i detta avseende följande bedömning.

Det har inte framkommit att någon av punkterna 2–3 skulle vara tillämplig i förevarande ärende. I det antagningsbesked som föreligger i ärendet finns det inte heller uppställt något förbehåll att en utbildningsplats är förlorad om den antagne inte deltar i upprop/registrering. Detta följer i stället av informationen som gick ut till de antagna på programmet. Högskoleverket anser att detta inte är tillräckligt för att den antagne skall förlora sin plats om han eller hon uteblir. Rättsverkningarna av att utebli från upprop/registrering måste enligt Högskoleverkets mening framgå av själva antagningsbeskedet. Göteborgs universitet har därför inte haft laglig rätt att förklara N Ns plats på läkarprogrammet vara förlorad. Universitetets beslut strider mot förvaltningsrätten och har uppenbart medfört allvarliga konsekvenser för N N.

Högskoleverket förutsätter att Göteborgs universitet i samråd med Verket för högskoleservice (VHS) ser över sina rutiner vid antagning.

Högskoleverket avser att följa upp ärendet.

Beslut i detta ärende har fattats av chefsjuristen Annica Lindblom i närvaro av verksjuristen Barbro Molander, efter fördragning av verksjuristen Pontus Kyrk.

Annica Lindblom

Pontus Kyrk

Kopia till
N N